instagram.com/publikpraktikum
facebook.com/publikpraktikum
www.publikpraktikum.rs

Naslov originala:
Maggie Stiefvater
THE RAVEN KING

Copyright © 2016 by Maggie Stiefvater.
All rights reserved. Published by arrangement with Scholastic Inc., 557 Broadway, New York, NY 10012, USA.
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2022

ZA IZDAVAČA:
Marko Sabovljević

UREDNIK:
Marina Sabovljević

PREVOD:
Jelena Katić Živanović

LEKTURA I KOREKTURA:
Maja Banjac Kesić

DIZAJN KORICE:
Predrag Marković

ŠTAMPA:
Alpha print, Zemun

TIRAŽ:
1000

IZDAVAČ:
Publik praktikum
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA:
2022

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

Gavran kralj

Megi Stivoter

PUBLIK PRAKTIKUM

Za Saru,
koja je viteški preuzela Pogibeljni tron

Spavati, plivati, i sanjati, zauvek.

Aldžernon Čarls Svinbern, *Plivačev san*

Ti znaci su me obeležili kao
Izvanrednog; ceo života mi tok
*Kazuje da nisam u spisku običnih.**

Vilijam Šekspir, *Henri IV*

Dragi, kompozitor je zakoračio u vatru.

En Sekston, *Poljubac*

---

* Prevod Živojina Simića i Sime Pandurovića; stihove izgovara Ovajn Glindur, tj. Oven Glendover, pre nego što zarati protiv engleskog kralja. (Prim. prev.)

PROLOG

Ričard Genzi Treći više nije mogao ni da se seti koliko puta mu je rečeno da je predodređen za velike stvari.

Bio je rođen za to; uzvišenost i svrha bile su utkane u njegovo poreklo sa obe strane porodice. Otac njegove majke bio je diplomata, arhitekta bogatstva; otac njegovog oca bio je arhitekta, diplomata stila. Majka njegove majke podučavala je decu evropskih princeza. Majka njegovog oca je od sopstvenog nasledstva otvarala škole za devojke. Genzijevi su bili dvorani i kraljevi, a kad nije bilo zamka koji bi ih primio, sami bi ga sagradili.

On je bio kralj.

Nekada davno, najmlađeg Genzija nasmrt su izboli stršljenovi. U svemu je imao prednost u životu, pa se ni smrtnost nije mnogo razlikovala od toga. Glas mu je šapnuo na uvo: *Živećeš zbog Glendovera. Neko drugi na zmajevoj liniji umire kad ne bi trebalo, i zato ćeš ti živeti kad ne bi trebalo.*

Umro je, ali nije uspeo da ostane mrtav.

Bio je kralj.

Njegova majka, i sama kraljevskog roda, bacila je rukavicu Kongresu u lice i, nimalo iznenađujuće, elegantno se popela na vrh izborne liste. Nadalje i naviše. Da li je iko ikada sumnjao? Da, zapravo, uvek i stalno, pošto Genzijevi nisu zahtevali da im neko čini usluge. Često nisu čak ni pitali. Činili su drugima ono što bi želeli da se njima čini, i bez reči se nadali da će se drugi uzdignuti do toga da se na isti način prema njima odnose.

Sumnja… svaki član porodice Genzi oduvek je samo sumnjao i ništa drugo. Svaki član porodice Genzi smelo bi zaronio ruku u kao mrkla noć tamnu vodu, nesiguran u svoju sudbinu sve dok mu balčak mača ne bi dodirnuo dlan ispunjen nadom.

Osim što je… samo pre nekoliko meseci, ovaj član porodice Genzi posegao u mračnu nesigurnost budućnosti, pružajući se ka obećanju mača, a umesto toga iz vode izvukao ogledalo.

Pravda… na neki naopak način, imao je utisak da je to pošteno.

Bio je 25. april, veče uoči praznika Svetog Marka. Nekoliko godina ranije, Genzi je pročitao knjigu Rodžera Malorija *Velika misterija: zmajeve linije sveta*. U njoj je Malori mukotrpno objašnjavao kako bi bdenje na zmajevoj liniji uoči praznika Svetog Marka otkrilo duhove onih koji će umreti u toku naredne godine. Do tog trenutka, Genzi je već video da se svakakva čuda dešavaju na zmajevim linijama, ili u njihovoj blizini – devojku koja je mogla da čita knjigu u mraku sve dok stoji na liniji, staricu koja je mislima mogla da podigne gajbu voća, troje blizanaca s kožom boje sumraka, rođenih na samoj liniji, koji su plakali krvave suze i krvarili slanu vodu – ali ništa od toga nije uključivalo njega. Nije ga zahtevalo. Nije ga objašnjavalo.

Nije znao zašto je bio spasen.

Morao je da sazna zašto je bio spasen.

I zato je čitave noći bdeo na zmajevoj liniji koja je postala njegov lavirint, sâm i drhteći od zime na parkingu ispred crkve Svetog Spasa. Ništa nije video, ništa nije čuo. Sutradan ujutru, šćućuren pored svog *kama*ra, umoran do besmisla, pustio je snimak od prethodne noći.

Sa snimka je prošaputao njegov sopstveni glas: „Genzi". Tišina. „To je sve što postoji."

Konačno se dešavalo. Više nije bio puki posmatrač na ovom svetu; bio je učesnik.

Genzi je, čak i tada, jednim malim delom svog bića, podozrevao šta zaista znači to što je čuo svoje ime. Kad su mu njegovi prijatelji, sat vremena kasnije, stigli u pomoć i pokrenuli automobil, verovatno je već tačno znao. Verovatno je već znao i kad su mu vidovnjakinje u Lisičjoj ulici broj 300 čitale iz tarot karti. Verovatno je već znao i kad je Rodžeru Maloriju uživo prepričao čitav događaj.

Genzi je znao čiji glasovi šapuću duž zmajeve linije na veče uoči praznika Svetog Marka. Ali je poslednjih nekoliko godina sve svoje strahove okivao i još nije bio spreman da ih pusti s lanca.

Tek kad je umrla jedna od vidovnjakinja iz Lisičje ulice broj 300, tek kad je smrt ponovo postala nešto stvarno, tek tada Genzi više nije mogao da poriče istinu.

Te jeseni su lovački psi aglionbijskog Lovačkog kluba zavijali: *van, van, van*.

Bio je kralj.

Ovo je bila godina njegove smrti.

1

U zavisnosti od toga gde se s pričom počinje, ovo je bila priča o ženama iz Lisičje ulice broj 300.

Priče se protežu na sve strane. Nekada davno živela je devojka koja se vrlo vešto poigravala vremenom. Korak u stranu: nekada davno živela je ćerka devojke koja se vrlo vešto poigravala vremenom. A sad skok unazad: nekada davno živela je ćerka jednog kralja, koja se vrlo vešto poigravala vremenom.

Počeci i završeci dokle god pogled doseže.

S pažnje vrednim izuzetkom u vidu Blu Sardžent, sve žene u Lisičjoj ulici broj 300 bile su vidovnjakinje. To bi moglo navesti na zaključak kako su stanarke te kuće imale mnogo toga zajedničkog, ali su zapravo bile povezane isto koliko i grupa muzičara, ili lekara, ili pogrebnika. *Vidovnjaštvo* nije bilo toliko povezano s tipom ličnosti, koliko sa skupom određenih veština. Sistemom verovanja. Opštom saglasnošću da vreme, baš kao ni priča, ne teče u pravoj liniji; vreme je okean. Ako čovek ne nalazi tačan trenutak koji traži, moguće je da samo nije dovoljno daleko otplivao. Moguće je da prosto još nije dovoljno dobar plivač. Takođe je moguće, mrzovoljno su se složile žene, da su neki trenuci sakriveni toliko daleko u vremenu da bi ih trebalo prepustiti stvorenjima iz velikih morskih dubina. Poput onih udičarki, što su cele od zuba i fenjera koji im visi ispred lica. Ili nekome kao što je Persefona Poldma. Ona je sada mrtva, doduše, tako da to možda i nije najbolji primer.

Bio je ponedeljak kad su preživele žene iz Lisičje ulice broj 300 odlučile da konačno izvrše procenu bliske propasti Ričarda

Genzija, kao i raspad njihovog do tada uobičajenog načina života, i u kakvoj vezi stoje te dve stvari, ako veza uopšte postoji. Pritom, Džimi je upravo za neko pročišćenje čakri bila plaćena bocom jakog, tresetnog viskija i žudela je da ga podeli sa ostalima.

Kala je izašla na britki oktobarski dan da bi znak pored poštanskog sandučeta okrenula tako da piše: ZATVORENO, SVRATITE NAM PONOVO! Unutra je Džimi, velika poklonica biljne magije, iznela nekoliko jastučića napunjenih divljim pelenom (zarad snažnije projekcije duše na druge ravni) i stavila ruzmarin na ćumur (zarad pamćenja i vidovitosti, što je jedno te isto u suprotnim smerovima). Orla je uzela svežanj žalfije koja je još tinjala i protresla ga iznad špilova karata za tarot. Mora je napunila crnu staklenu činiju za čaranje. Gvenlijan je pevala veselu, bezobraznu pesmicu dok je palila sveće poređane ukrug i spuštala žaluzine. Kala se vratila u prostoriju za proricanje s tri male statue u naručju.

„Sve miriše na buđavi italijanski restoran", obratila se Džimi, koja nije ni zastala u svom pevušenju ispod glasa dok je rasterivala dim i vrckala pozamašnom zadnjicom. Kala je kod svoje stolice postavila strašnu statuu Oje, a statuu rasplesane Ošun pored Morine. Čvrsto je držala treću statuu: Jemaju,* jorubsku boginju vode koja bi uvek stajala pored Persefoninog mesta, kad se nije nalazila na Kalinom toaletnom stočiću. „Mora, ne znam gde da stavim Jemaju."

Mora je pokazala na Gvenlijan, koja je zauzvrat pokazala prstom na nju. „Rekla si da ne želiš ovo da radiš sa Adamom, tako da ide kod nje."

„Uopšte nisam tako rekla", odvratila je Kala. „Rekla sam da je suviše blisko povezan sa svim ovim."

Stvar je bila u tome što su sve one bile suviše blisko povezane s tom situacijom. Bile su blisko povezane s tom situacijom već mesecima. Bile su toliko blisko povezane sa situacijom da je bilo teško reći jesu li one same bile situacija ili ne.

---

* Jemaja je vrhovno božanstvo Joruba, povezana s vodom, mesecom, i ženskim tajnama; Oje je boginja vetra, ponovnog rađanja; Ošun je boginja plodnosti i isceljenja. (Prim. prev.)

Orla je za trenutak prestala da mljacka žvakom ne bi li upitala: „Jesmo li spremne?"

„Mmmmhmmmhmm… madafaliBlu… mmmhmmm", odgovorila joj je Džimi, ne prestajući da pevuši i da se njiše.

Istina, Bluino odsustvo bilo je primetno. Kao izrazit pojačivač psihičkih moći, bila bi od koristi u ovom slučaju, ali su se žene prethodne noći šapatom dogovorile da je surovo raspravljati o Genzijevoj sudbini pred njom više nego što je to strogo neophodno. Gvenlijan će morati da bude dovoljna, iako je bila upola manje moćna i dvostruko napornija.

„Kasnije ćemo joj ispričati ishod", rekla je Mora. „Mislim da bi bilo bolje da izvedem Artemusa iz ostave."

Artemus: Morin bivši ljubavnik, Bluin biološki otac, Glendoverov savetnik, stanovnik smočnice u Lisičjoj ulici broj 300. Izvukli su ga iz magične pećine pre samo malo više od nedelju dana i za to vreme nije uspeo ništa da doprinese njihovim emocionalnim ili intelektualnim zalihama. Kala je zaključila da je beskičmenjak (nije da je grešila). Džimi je smatrala da u životu nije videla muškarca s dužim nosom (nije da je grešila). Orla nije verovala da zatvaranje u ostavu predstavlja dovoljnu zaštitu od vidovnjakinje koja te mrzi (nije da je grešila). Gvenlijan je, zapravo, bila ta vidovnjakinja koja ga je mrzela (nije da je grešila).

Mora je morala prilično da ga ubeđuje ne bi li izašao iz ostave, a čak i nakon što im se pridružio za stolom, uopšte nije izgledao kao da tu pripada. Jednim delom zbog toga što je bio muškarac, a jednim i zato što je bio mnogo viši od svih ostalih. Ipak, najviše zbog toga što je imao tamne oči, trajno zabrinutog pogleda, koji je nagoveštavao da je Artemus video sveta i da je to bilo previše za njega. Njegov iskreni strah bio je potpuno suprotstavljen različitim nivoima samopouzdanja kojim su se odlikovale vidovnjakinje u toj prostoriji.

Mora i Kala su ga poznavale pre Bluinog rođenja i obe su mislile kako ovaj Artemus sada nije ni prineti onom kakav je bio nekad. Doduše, Mora je mislila kako *nije ni prineti*. Kala je prosto mislila da sada postoji još manje toga za *prineti*, pošto njeno mišljenje o njemu ni ranije nije bilo visoko. S druge strane, vitki

muškarci koji se pojavljuju iz mističnih šumaraka ionako nisu bili njen tip.

Džimi je sipala viski.

Orla je zatvorila vrata prostorije za proricanje.

Žene su posedale.

„Kakva družina", rekla je Kala, umesto uvoda (nije da je grešila).

„Nema mu spasa, zar ne?" upitala je Džimi. Mislila je na Genzija. Oči su joj malo zasuzile. Nije se radilo o tome da joj je Genzi bio nešto naročito drag, ali bila je vrlo emotivna osoba, i pomisao na mladića posečenog u cvetu mladosti ju je mučila.

„M-m", odgovorila je Mora.

Sve žene su otpile malo. Artemus nije. Nervozno je bacao pogled na Gvenlijan. Gvenlijan, uvek tako upečatljiva, s visokim gnezdom kose na glavi, punim olovaka i cveća, streljala ga je pogledom. Vatra u njenim očima mogla bi da zapali alkohol u njenoj čaši, koliko god da ga je preostalo.

„Treba li, dakle, to da sprečimo?" upitala je Mora.

Orla, najmlađa i najglasnija među njima, nasmejala se mladalačkim grohotom. „Kako uopšte misliš da ga sprečiš?"

„Rekla sam *to*, ne *njega*", odgovorila je Mora, prilično uobraženo. „Ne bih ni pomislila da se pretvaram kako imam moć da sprečim tog momka da prođe čitavu Virdžiniju tražeći svoj grob. Ali ostalo…"

Kala je snažno tresnula čašom o sto. „Oh, mogla bih ja da ga sprečim. Ali nije svrha u tome. Već u svemu ostalom što je već na svom mestu."

(Sve ostalo što je na svom mestu: plaćeni ubica u penziji koji trenutno spava s Morom; njegov bivši gazda opsednut natprirodnim, koji trenutno spava u Bostonu; jezivi entitet zakopan u stenama ispod zmajeve linije; nepoznata stvorenja koja nadiru iz pećine iza napuštene seoske kuće; sve veća moć zmajeve linije; magična razumna šuma na zmajevoj liniji; nagodba jednog mladića s magičnom šumom; sposobnost jednog mladića da otelotvori predmete iz sna; jedan mrtav mladić koji je odbio da bude položen na počinak; jedna devojka koja je natprirodno pojačala devedeset procenata svega pomenutog na toj listi.)

Žene su ponovo sipale piće.

„Treba li i dalje da odlaze u onu suludu šumu?" upitala je Orla. Njoj nije bilo stalo do Svevode. Samo jednom je pošla s grupom do šume i prišla joj dovoljno blizu da je… oseti. Njena sorta vidovnjaštva najbolje je uspevala preko telefona ili imejlova; lica bi joj se samo isprečila na putu ka istini. Svevoda nije imala lice, a zmajeva linija je u suštini bila najbolja telefonska linija na svetu. Orla je bila u stanju da oseti kako šuma nešto traži. Nije umela tačno da kaže šta. I nije mislila da je to nužno nešto loše. Jednostavno je mogla da oseti ogromnost njenih zahteva, težinu njenih obećanja. Bilo je to nešto što menja život. A Orli se njen život sasvim dovoljno dopadao, hvala lepo, tako da je samo salutirala i izgubila se odatle.

„Šuma je dobra", rekao je Artemus.

Sve žene su ga pogledale.

„Šta znači 'dobra'?" upitala je Mora.

„Svevoda ih voli." Artemus je sklopio ogromne šake u krilu i uperio ogroman nos ka njima. Pogled mu se neprestano otimao u pravcu Gvenlijan, kao da se plašio da bi mogla skočiti na njega. Gvenlijan je značajno ugasila jednu sveću okrenuvši svoju čašu preko nje; prostorija za proricanje postala je tamnija za jednu sićušnu vatru.

„Kako bi bilo da to pojasniš?" upitala ga je Kala.

Artemus je ćutao.

„Uzećemo taj stav u razmatranje", rekla je Mora.

Žene su otpile.

„Hoće li umreti neko od nas u ovoj sobi?" upitala je Džimi. „Da li se još neko koga poznajemo pojavio za vreme tog bdenja kod crkve?"

„Ne odnosi se ni na koga od nas", rekla je Mora. Bdenje kod crkve uglavnom je predviđalo samo smrti onih koji u bili rođeni u gradu ili neposredno na stazi duhova (ili *ponovo* rođeni, u Genzijevom slučaju), a svi trenutno prisutni za stolom bili su došljaci.

„Odnosi se na Blu, doduše", istakla je Orla.

Mora je uporno slagala i preslagala karte. „Ali to ne jamči da je bezbedna. Postoje sudbine gore od smrti."

„Hajde onda da vučemo", rekla je Džimi.

Svaka žena je svoj špil tarot karata prinela srcu, promešala, a onda nasumično odabrala jednu kartu. Položile su ih na sto, licem nagore.

Tarot je veoma lična stvar, i zbog toga su crteži na kartama oličavali upravo onu ženu kojoj špil pripada. Morine karte bile su pune tamnih linija i jednostavnih boja, istovremeno površne i dečje iskrene. Kaline su bile raskošne i prezasićene, prepune detalja. Na svakoj karti u Orlinom špilu bio je neki par koji se ljubi ili vodi ljubav, bez obzira na to da li se značenje karte odnosi na ljubljenje i vođenje ljubavi ili ne. Gvenlijan je sebi napravila špil urezavši mračne, bezumne simbole na pozadini običnog špila. Džimi se držala špila *Svete mačke i svete žene*, koji je 1992. godine pronašla u starinarnici.

Sve žene su izvukle drugačiju varijantu Kule. Kalina verzija je možda najbolje predstavljala značenje karte: zamak označen kao STABILNOST upravo je pogodila munja, zapaljen je i napadaju ga belouške, reklo bi se. Žena na prozoru iskusila je puno dejstvo udara munje. Na vrhu tornja, neki čovek je bačen s bedema – a možda je i skočio. Bilo kako bilo, i on je bio zapaljen, a za njim je poletela zmija.

„Znači, svi ćemo umreti ako nešto ne preduzmemo", rekla je Kala.

„*Owynus dei gratia Princeps Waliae*, la-la-la, *Princeps Waliae*, la-la-la…" zapevala je Gvenlijan.

Artemus je zacvileo, kao da se sprema da ustane. Mora je umirujuće spustila dlan na njegovu šaku.

„Svi ćemo umreti", rekla je Mora. „Kad-tad. Hajde da ne paničimo."

Kala je posmatrala Artemusa. „Samo jedna osoba među nama paniči."

Džimina flaša viskija obišla je krug. „Vreme je da nađemo neka rešenja, drage moje. Kako ćemo ih potražiti?"

Sve žene pogledale su u pravcu tamne činije za čaranje. Nije bilo ničega suštinski izvanrednog u vezi s njom: bila je to jedanaest dolara vredna staklena ćasa za voće iz neke od onih radnji

koje prodaju hranu za mačke, strugotinu za baštenske leje i električne aparate na popustu. Sok od brusnica i grožđa u njoj nije imao nikakva mistična svojstva. Ali ipak, bilo je nečega zlokobnog u vezi s njom, u vezi s načinom na koji je tečnost izgledala pomalo nemirno. U njoj se odražavala samo tamna tavanica, ali je izgledala kao da želi da pokaže nešto više. Činija za čaranje razmatrala je mogućnosti, a nisu sve među njima bile dobre.

(Jedna od mogućnosti: korišćenje odraza zarad razdvajanja duše od tela neke osobe, koja tako završi mrtva.)

Iako je upravo Mora iznela činiju, sada ju je odgurnula.

„Hajde da odradimo čitanje sudbine života u celini", rekla je Orla. Pukla je balon od žvake.

„Ovaj, ne", usprotivila se Kala.

„Za sve nas?" upitala je Mora, kao da se Kala nije ni pobunila. „Našeg života kao grupe?"

Orla je mahnula rukom da pokaže na sve špilove; ogromne drvene narukvice su joj zadovoljno začangrljale.

„Dopada mi se", rekla je Mora. Kala i Džimi su uzdahnule.

Obično se za čitanje sudbine koristio samo deo špila od sedamdeset osam karata. Tri ili deset. Možda još jedna ili dve preko toga, ukoliko je bilo potrebno pojašnjenje. Položaj svake karte postavljao je pitanje. Kakvo je stanje vaše podsvesti? Čega se plašite? Šta vam je potrebno? Svaka karta stavljena na to mesto pružala je odgovor.

Sedamdeset osam karata značilo je mnogo pitanja i odgovora.

Naročito kad se pomnoži sa pet.

Kala i Džimi ponovo su uzdahnule, ali su počele da mešaju karte. Pošto je to bilo tačno: imale su puno pitanja. I bilo im je potrebno mnogo odgovora.

Sve žene su istovremeno prestale da mešaju karte, zažmurile i prinele špilove srcu, usredsredivši se samo jedna na drugu i na način kako su njihov životi isprepletani. Plamen sveća je zatreperio. Duge, pa kratke, a onda opet duge senke igrale su se iza skulptura boginja. Gvenlijan je pevušila ispod glasa, a nakon nekoliko trenutaka pridružila joj se i Džimi.

Jedino je Artemus sedeo sa strane, namrštenog čela.

Ipak, žene su uključile i njega kad su počele da ređaju karte. Prvo su uplele nizove karata u čvrsto stablo, pritom šapatom jedna drugoj navodeći mesta i značenja. Zatim su položile karte koje su se granale ka Artemusu, ka Džimi, ka Orli. Onda su kartama obrazovale korenje koje je pokazivalo ka Kali, ka Mori, ka Gvenlijan. Sudarale su se glavama i preklapale karte i smejale se što tako zuje kao pčele i zapanjeno uzdisale nad redosledom karata.

Na kraju se pojavila priča. U njoj se radilo o ljudima koje su promenile, i koji su promenili njih. Čitanje je uključilo sve sočne detalje: ono kad se Mora zaljubila u Artemusa, ono kad je Džimi udarila Kalu, kad je Orla krišom ispraznila zajednički račun u banci zbog poslovnog veb-sajta koji tek treba da donese novac, kad je Blu pobegla od kuće i kad su je panduri dovukli nazad, kad je Persefona umrla.

Grana koja je vodila do Artemusa bila je sumorna i trula, posuta mačevima i strahom. Tama u njoj vodila je nazad ka stablu, sastajući se s nečim zlokobnim što je buđalo u korenu koji je pripadao Gvenlijan. Bilo je očigledno da je to ta tama koja će ih sve ubiti ukoliko ništa ne učine, mada nije bilo moguće reći šta ona tačno predstavlja. Vidovitost ovih žena nikada nije uspela da prodre u oblast neposredno iznad zmajeve linije, a ova tama bila je koncentrisana upravo tu.

Rešenje za tu tamu, međutim, postojalo je van zmajeve linije. Bilo je višeslojno, nesigurno i teško. Ishod je bio jednostavan, doduše.

„Trebalo bi da rade zajedno?" s nevericom je upitala Kala.

„Tako kaže", odgovorila je Mora.

Džimi je posegnula za flašom viskija, ali je flaša bila prazna. „Zar ne možemo prosto da se staramo same o sebi?"

„Mi smo samo ljudi", odgovorila je Mora. „Samo obični ljudi. Oni su posebni. Adam je povezan sa zmajevom linijom. Ronan je snevač. Blu pojačava sve to."

„Riči Rič je obična osoba", rekla je Orla.

„Jeste, i umreće."

Žene su ponovo mozgale nad poređanim kartama.

„Da li ovo znači da je još živa?" upitala je Mora, kucnuvši po karti u jednoj grani – po Kraljici mačeva.

„Verovatno", prostenjala je Kala.

„Da li ovo znači da će ona otići?" upitala je Orla, kucnuvši na drugu kartu, i misleći na drugu *nju*.

„Verovatno", uzdahnula je Mora.

„Da li ovo znači da se ona vraća?" postavila je pitanje i Kala, pokazujući na treću kartu, i misleći na treću *nju*.

„Verovatno", kriknula je Gvenlijan, skočivši od stola. Počela je da se vrti, raširenih ruku.

Niko od njih više nije mogao mirno da sedi. Kala je odmakla stolicu. „Idem po novo piće."

Dok su ostale žene odlazile od stola, Mora je ostala na svom mestu, zagledana u Artemusovu otrovanu granu od karata i u samog Artemusa, zgrbljenog na njenom kraju. Nasumični muškarci iz mističnih šumaraka više nisu bili njen tip. Ipak, i dalje se sećala ljubavi prema Artemusu, a ovaj Artemus bio je izuzetno umanjen.

„Artemuse?" nežno ga je pozvala.

Nije podigao glavu.

Dodirnula mu je bradu; trznuo se. Podigla mu je glavu tako da ga pogleda u oči. Nikada nije žurio da prostor ispuni rečima, i to se nije promenilo. Izgledao je kao da nikada više ne bi progovorio, da je do njega.

Otkad su se oboje iskobeljali iz pećine, Mora ga nije pitala ni o čemu što se desilo u godinama otkako ga je poslednji put videla. Ipak, sada ga je upitala. „Šta ti se dogodilo pa si postao takav?"

Zatvorio je oči.